

СЕРО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОКСОКАРОЗУ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Захарчук О.І.

Токсокароз – це мало вивчене, дуже поширене в Україні захворювання, що спричиняється личинками *Toxocara canis*. Дані літератури про сероуразненість населення токсокарозом свідчать про те, що це вже не таке рідкісне захворювання, особливо серед дітей. Однак сероепідеміологічне дослідження населення України проводилося поки недостатньо, в тому числі і в Чернівецькій області.

Мета дослідження. Оцінити можливість реалізації ризику зараження на токсокароз у різних природно-кліматичних зонах Чернівецької області.

Нами було проведено серо-епідеміологічне обстеження 905 дітей (протягом 2005-2007 рр. Серед них 436 (48,18%) було хлопчиків і 469 (51,82%) дівчаток з різних районів області віком від 6 місяців до 14 років включно, які перебували на обстеженні та лікуванні у Чернівецькій обласній дитячій клінічній лікарні №2. Проведені серологічні дослідження дозволили встановити, що у 385 (42,54%) дітей результати були позитивними, а у 520 негативними. Найбільш високий відсоток сероуразненості відзначався в Путильському районі, який достовірно ($P < 0,01$) перевищував показники області в цілому. Вище, ніж по області сероуразненість токсокарозом була у дітей Глибоцького, Кельменецького та Хотинського районів ($P > 0,5$). В інших районах серопозитивні результати істотно не відрізнялися від обласних. Слід зазначити, що в цілому по області серопозитивні відповіді у дівчаток (54,5%) в 1,2 рази частіше зустрічались, ніж у хлопчиків (45,5%). Разом з тим, порівняльний аналіз результатів кожного району показав, що в 3-х районах (Герцаївський, Заставнівський і Сокирянський) позитивні відповіді в 1,4-3,3 рази частіше мали місце у хлопчиків, у двох районах (Кельменецький та Новоселицький) і в місті Чернівці кількість сероуразнених хлопчиків і дівчаток була однаковою. А в інших 6 районах серопозитивний результат в 1,3-2,8 рази зустрічався частіше у дівчаток, ніж у хлопчиків. Серед обстежених дітей 650 осіб (71,8%) було жителів села і 255 (28,2%) – міських жителів. Проведена серодіагностика показала, що у 293 дітей сільської місцевості та у 92 міських дітей реакція була серопозитивна. Аналіз результатів проведених досліджень показав, що серопозитивність у дітей з сільської місцевості була трохи вищою, ніж у міських дітей.

Кількість хлопчиків із серопозитивними відповідями була трохи меншою, ніж дівчинок ($P > 0,5$) як в сільській, так і в міській місцевостях. Проведений кореляційний аналіз у обстежених нами дітей не виявив кореляційного зв'язку між сероуразненістю токсокарозом і статтю обстежених, сероуразненістю і місцем проживання в міській чи сільській місцевості.

Аналіз результатів серологічного обстеження дітей у різних природно-кліматичних зонах області показав, що сероураженість в гірській зоні була достовірно вищою ($P < 0,01$), ніж у передгірній та рівнинній зонах і ніж в області в цілому. При цьому серед сероуражених дітей гірської зони було більше дівчаток ($P < 0,01$), ніж хлопчиків. В передгірній зоні різниця була незначною, а в рівнинній зоні сероураженість хлопчиків і дівчинок була майже однаковою.

Виходячи з того, що ураженість токсокарозом у людей пов'язана з інтенсивністю епідемічного процесу, залежного при інших рівних умовах від чисельності собак і ураженості їх токсокарозом, було проведено обстеження собак на токсокароз в природно-кліматичних зонах області. Було встановлено, що 71,9% особин з 89 обстежених собак були інвазовані токсокарами. Серед обстежених собак передгірної та рівнинної зон інвазованих токсокарами собак було більше (85,7% і 75,43% відповідно), ніж у гірській зоні (60%). З цього випливає, що ризик зараження населення токсокарозом залежить не тільки від кількості інвазованих токсокарами собак, а й від низки інших причин: господарсько-економічних особливостей, технологій сільськогосподарського виробництва, які значно впливають на всі параметри мікроклімату (перепади температури, вологості, сонячної радіації), що створює сприятливі умови для розвитку і виживання в ґрунті личинок токсокар.

Порівняльна оцінка результатів сероепідеміологічного обстеження в залежності від віку дозволила встановити, що сероураженість в різних вікових групах в цілому мало відрізнялася. Для більш чіткої відповіді на питання про залежність сероураженості від віку дітей нами був застосований метод визначення частоти зустрічальності, що дозволило встановити частоту серопозитивних відповідей у кожній віковій групі. Було чітко встановлено, що найвища частота сероураженості серед дітей Чернівецької області спостерігалась у віці 4-7 років (35,06%). При цьому встановлено, що сероураженість з віком підвищується, досягаючи найбільш високих показників у 4-7 років, а потім поступово знижується до 14 років. При цьому невелика різниця частоти сероураженості хлопчиків і дівчинок з роками зменшується і до 14 років складає всього 1,02.

Таким чином, в результаті виконаних сероепідемічних досліджень у 905 дітей усіх районів Чернівецької області було підтверджено наявність ризику зараження дітей токсокарозом. Найбільший рівень серопозитивності до антигенів токсокар був зареєстрований у дітей гірської природно-кліматичної зони. Вперше проведене за допомогою ІФА сероепідемічне обстеження дітей на токсокароз показало його поширення в Чернівецькій області. Виявлено пряму залежність між частотою сероураженості дитячого населення області та ступенем забрудненості довкілля (ґрунту, стічних вод, овочів і зелені). Деяка невідповідність між кількістю виявлених дітей з антигенами до токсокар і відсутністю реєстрованої захворюваності токсокарозом можна пояснити поліморфністю клінічних проявів токсокарозу, подібних до ряду інших захворювань непаразитарної етіології та недостатніми знаннями практичними лікарями паразитарної патології, що перешкоджає правильній та своєчасній діагностиці.